

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΑΣΩΝ & ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Δ/ΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΩΝ & Δ.Π.

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ & ΔΑΣΙΚΗΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

ΑΘΗΝΑ
ΑΡ. ΠΡΩΤ.:

ΠΡΟΣ:

Ταχ. Δ/ση : Χαλκοκονδύλη 31
Ταχ. Κωδ. : 104 32 ΑΘΗΝΑ
Πληροφ. : Ελ. Γιακουμή
Τηλέφωνο : 210 2124705
e-mail : e.giakoumi@prv.ypeka.gr

ΘΕΜΑ: Έκδοση υπουργικής απόφασης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 9 του ν. 4280/2014 με θέμα «**Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών**»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 78 παρ. 9 του Ν. 998/79 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του Ν. 4280/14 (ΦΕΚ Α 159) «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση – βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών – ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις»
2. Το άρθρο 36 του Ν. 4280/2014 (ΦΕΚ Α 159) «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση – βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών – ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» με το οποίο αντικαταστάθηκαν τα άρθρα 45 έως 61 του Ν. 998/1979 και συγκεκριμένα το άρθρο 56 αυτού περί ορειβατικών καταφυγίων.
3. Τις διατάξεις του αρθρ. 19 του Ν. 998/79 και τις διατάξεις του Π.Δ. 67/81 «περί προστασίας της Ελληνικής Άγριας Πανίδας και Αυτοφυσούς Χλωρίδας» (ΦΕΚ Α 23/ 30-1-81 και 43/18-2-81).
4. Τις διατάξεις του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160) «Για την προστασία του περιβάλλοντος», όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν με το Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Β 60) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις».
5. Την Κ.Υ.Α. αριθ. 33318/3028/11-12-1998 (ΦΕΚ Β 1289) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας», όπως τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ αριθ. Η.Π. 14849/853/Ε103/04-04-2008 (ΦΕΚ Β 645) «Τροποποίηση των υπ, αριθ. 33318/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (ΦΕΚ Β 1289) και (ΦΕΚ Β 992), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2006/104 του Συμβουλίου της 20^{ης} Νοεμβρίου 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης».
6. Την Σύμβαση για την διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος στη Ευρώπη (Σύμβαση Βέρνης), που κυρώθηκε με τον Ν.1335/83 (ΦΕΚ Α 32).
7. Την Κ.Υ.Α. αριθ. Η.Π. 37338/1807/Ε/103/01.09.2010 (ΦΕΚ Β 1495) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων / ενδιαιτημάτων της», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. Η.Π. 8353/276/Ε103/17.2.2012 (ΦΕΚ Β 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2^{ης} Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ.
8. Τις διατάξεις του Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ Α 207) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις».
9. Την υπ' αριθμ. 66102/970/23-2-1995 απόφαση του Υφυπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ Β 170) περί «Ρυθμίσεως θεμάτων που αφορούν τη δημιουργία χώρων διημέρευσης και υπαίθριας αναψυχής στα δάση και στις δασικές εκτάσεις της Χώρας».

10. Την Υ.Α 1958/2012 «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το Άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/21.09.2011 (Φ.Ε.Κ. Α'209/2011)». (ΦΕΚ 21/Β/13-1-2012), Παράρτημα Ι, Ομάδα 1η
11. Τα άρθρα 100 και 280 παρ. 2 του Ν. 3852/2010 (Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης (ΦΕΚ Α 87), όπως ισχύουν .
12. Το αρθρ. 57 παρ. 13 του ν. 2218/94 (ΦΕΚ Α 90), όπως διορθώθηκε με την παρ. 14 του άρθρ. 6 του ν. 2240/94 (ΦΕΚ Α 153) και αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 άρθρο 29 Ν. 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 60), καθώς και με την παρ. 3 του άρθρου 53 του Ν. 4042/2012 «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος κλπ.» (ΦΕΚ Α 24).
13. Τις διατάξεις της αριθ. 115973/6088/27-10-2014 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Καθορισμός δικαιολογητικών για την έκδοση: (Α) απόφασης έγκρισης επέμβασης και (Β) πράξεως πληροφοριακού χαρακτήρα (ΦΕΚ 2961/Β/3-11-2014) (ΑΔΑ:ΩΑ9Θ0-Α3Μ).
14. Τις διατάξεις της με αριθ. 132576/6266/19-11-2015 απόφασης του Αν. Υπουργού Περιβάλλοντος με θέμα «Υποδείγματα για την έκδοση: (Α) Απόφασης έγκρισης επέμβασης & (Β) Πράξεως πληροφοριακού χαρακτήρα»
15. Της απόφασης του Πρωθυπουργού 2876/7.10.2009 “Αλλαγή τίτλου Υπουργείων” (ΦΕΚ Β' 2234).
16. Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης (ΦΕΚ Α 87).
17. Το Π.Δ 100/2014 (ΦΕΚ Α 167) «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».
18. Το Π.Δ. 25/2015 (ΦΕΚ Α 21) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
19. Τα άρθρα 2, 3 και 4 του Π.Δ. 70/2015 (Φ.Ε.Κ. 114/Α') περί ανασύστασης και μετονομασίας Υπουργείων με τα οποία το Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού μετονομάζεται σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και το Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετονομάζεται σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
20. Το Π.Δ. 73/2015 (Φ.Ε.Κ. 116/Α') «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
21. Την υπ' αριθ. Υ31/09.10.2015 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ιωάννη Τσιρώνη» (Φ.Ε.Κ. 2183/Β').
22. Το Ν. 3861/2010 (Φ.Ε.Κ. 112/Α') «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και λοιπές διατάξεις».
23. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα», που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.δ. 63/2005 (Φ.Ε.Κ. 98/Α').
24. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό, αποφασίζουμε

Άρθρο 1 **Ορισμός - Σκοπός - Στόχος**

Ως μονοπάτι χαρακτηρίζεται ο στενός μη αμαξιτός δρόμος ο οποίος προορίζεται για τη διέλευση πεζών και ζώων. Η βασική διαφορά του από τον αμαξιτό δρόμο είναι ότι αφενός έχει μικρότερο και κυμαινόμενο πλάτος χωρίς περιορισμό στο ελάχιστο πλάτος του, αφετέρου μπορεί να έχει σημαντικές αυξομειώσεις στην κλίση του, καθώς να έχει και σκαλοπάτια.

Τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια εξυπηρετούν τη δασική αναψυχή, τον ορεινό τουρισμό και οικοτουρισμό καθώς και την προσέγγιση δύσβατων περιοχών ή σημείων στην ύπαιθρο. Η χρήση τους προορίζεται -κατά πρώτον- για δραστηριότητες όπως η πεζοπορία, η ορειβασία, η πρόσβαση περιπατητών σε φυσικά περιβάλλοντα ή αξιοθέατα και γενικότερα για τη γνωριμία και επαφή του ανθρώπου με τη φύση. Κατά δεύτερον, προορίζονται για την εξυπηρέτηση επικοινωνίας ή πρόσβασης ορεινών δασικών περιοχών ή σημείων και δύσβατων, δυσπρόσιτων περιοχών χαμηλού υψομέτρου. Εκτός από ορεινά, ημιορεινά και πεδινά σημεία μπορούν να διασχίζουν, παραλίμνια, παραθαλάσσια και παραποτάμια φυσικά τοπία καθώς να περνούν και μέσα από προστατευόμενες περιοχές ή μέσα από κάθε είδος οικοτόπου.

Τα μονοπάτια δεν είναι ένα στενά ορισμένο τεχνικό έργο, αλλά κυρίως μια προτεινόμενη για συγκεκριμένους λόγους διαδρομή. Για τον λόγο αυτό, ως προς την χάραξή και συντήρησή τους, πρέπει να αξιοποιούνται οι τοπικές γνώσεις και οι παραδοσιακές τεχνικές, με απώτερο στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ανάπτυξης των κοινοτήτων και του περιβάλλοντος της κάθε περιοχής.

Άρθρο 2 Κατηγορίες ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών

Ανάλογα με τη χρήση των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών, τις περιοχές προσέγγισης, το μήκος, το βαθμό δυσκολίας και το είδος τους, αυτά διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1. **Μονοπάτια μεγάλων διαδρομών:** Αυτά είναι διαδρομές μεγάλου μήκους που διασχίζουν ορεινές και όχι μόνο περιοχές. Εν μέρει συμπίπτουν με επαρχιακούς, αγροτικούς και δασικούς δρόμους ή με παλιά μονοπάτια. Περνούν από βουνά, δάση, ποτάμια, φαράγγια, πηγές, λίμνες, σπήλαια, παραδοσιακούς οικισμούς, γεωλογικούς σχηματισμούς, αρχαιολογικούς και ιστορικούς τόπους, αλλά και από καταλύματα και συγκοινωνιακούς κόμβους και έχουν κατά τμήματα διαφορετικό βαθμό δυσκολίας. Αποτελούν άξονες επικοινωνίας και χρησιμοποιούνται για πολυήμερες εκδρομές 4 έως 40 ημερών. Σε αυτά περιλαμβάνονται τόσο τα ευρωπαϊκά όσο και τα εθνικά μονοπάτια.

α) Τα **ευρωπαϊκά μονοπάτια** είναι 11 στον αριθμό με κωδική ονομασία E1 – E11. Από αυτά φτάνουν στην Ελλάδα:

- Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 αρχίζει από τα Πυρηναία διασχίζει την Ευρώπη, Βαλκανικές Χώρες και μπαίνει στην Ελλάδα από τη Φλώρινα (φυλάκιο Νίκης). Κατευθύνεται νότια και αφού περάσει από τα σπουδαιότερα ορεινά συγκροτήματα της Κεντρικής Ελλάδας και της Πελοποννήσου, καταλήγει στο Γύθειο. Συνεχίζει επίσης στην Κρήτη και τη διασχίζει με την ίδια λογική από τα δυτικά προς τα ανατολικά (συνολικό μήκος εντός Ελλάδας 900km)

- Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E6 διασχίζει τη βόρεια Ελλάδα από τα δυτικά προς τα ανατολικά της Χώρας ακολουθώντας περίπου την Εγνατία Οδό (συνολικό μήκος εντός Ελλάδας 600km)

β) Τα **εθνικά μονοπάτια** διαγράφουν διαδρομές αποκλειστικά εντός της χώρας οι οποίες συνδέονται τις περισσότερες φορές με τα ευρωπαϊκά μονοπάτια E4 και E6. Μέχρι σήμερα υπάρχουν 8 διαδρομές εθνικών μονοπατιών στον αριθμό (βλ. Παράρτημα IV)

2. **Μονοπάτια μικρών διαδρομών:** Αυτά καλύπτουν διάφορες ανάγκες των ορεινών πληθυσμών αλλά και επισκεπτών της φύσης. Περνούν από περιοχές διακεκριμένου ορεινού όγκου ακολουθώντας συνήθως την πορεία «πρόποδες προς κορυφή», περνούν από ορεινά χωριά, ορειβατικά καταφύγια, αναρριχητικά πεδία, φαράγγια και άλλες απομονωμένες διαδρομές. Επίσης περνούν από φυσικά ή πολιτιστικά αξιοθέατα και χρησιμοποιούνται για ημερήσιες εκδρομές με μια ή δυο διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα ή ορειβατικά καταφύγια.

Κατηγοριοποίηση των μονοπατιών μικρών διαδρομών ανάλογα με το σκοπό χρήσης τους:

Τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετούν και το χώρο που αναπτύσσονται διακρίνονται σε:

α) **Μονοπάτια αναψυχής (E):** Αυτά απευθύνονται σε πεζοπόρους που επιθυμούν κυρίως να εξερευνήσουν μία περιοχή και να απολαύσουν τη φύση.

β) **Εκπαιδευτικά – θεματικά μονοπάτια (L):** Απευθύνονται σε επισκέπτες που επιθυμούν να γνωρίσουν και να ενημερωθούν για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον μιας περιοχής.

Μπορεί να ενσωματώνουν στη διαδρομή τους ιδιαίτερα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία όπως τοπία, ρέματα, αρχαιολογικούς χώρους, παλιά πέτρινα γεφύρια, μοναστήρια, εκκλησίες κ.λπ. Μπορεί επίσης να είναι μονοπάτια που συνδέονται με ιδιαίτερες παραδοσιακές παραγωγικές διαδικασίες (π.χ. μονοπάτια κρασιού, μονοπάτια καπνού, τα μονοπάτια της ελιάς κλπ). Σε κάποιες περιπτώσεις ο προορισμός είναι ένα πολιτιστικό δρώμενο (π.χ. πανηγύρι, φεστιβάλ κλπ) και σε κάποιες άλλες πολιτιστικό χαρακτηριστικό αποτελεί το ίδιο το μονοπάτι (ιστορικό μονοπάτι, καλντερίμι κλπ). Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν και τα εκπαιδευτικά μονοπάτια που προορίζονται για τη μελέτη της φύσης (φυτά, δέντρα, κύκλος νερού, ερπετά, έντομα, πουλιά, αλληλεξάρτηση ειδών, διατροφική αλυσίδα, γεωλογικοί σχηματισμοί, γεωμορφολογία, κλπ)

γ) **Αθλητικά μονοπάτια (S):** Είναι μονοπάτια που έχουν τα χαρακτηριστικά των μονοπατιών αναψυχής με τη διαφορά ότι έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (βαθμός δυσκολίας, επίστρωση οδοστρώματος κλπ) που τα κάνουν κατάλληλα και ελκυστικά για τρέξιμο, ποδηλασία κ.α. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να μην υπάρχουν στη διαδρομή αυτών σκαλοπάτια ή βαθμιδές. Απευθύνονται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας τους σε δρομείς, ποδηλάτες ή επισκέπτες που επιθυμούν να εξερευνήσουν μια περιοχή. Η χρήση τους απαγορεύεται από μηχανοκίνητα μέσα.

- δ) **Μονοπάτια διαβίωσης (D):** Αφορούν σε μονοπάτια που έχουν δημιουργηθεί για τις καθημερινές ασχολίες των κατοίκων της υπαίθρου. Ο προορισμός τους είναι καλλιεργούμενα κτήματα, νερόμυλοι, βοσκότοποι, στάνες, δάση για υλοτομία, κλπ.
- ε) **Μονοπάτια προσβάσιμα σε ΑμεΑ (A):** Τα μονοπάτια που είναι προσβάσιμα σε ΑμεΑ μπορεί να ανήκουν σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες μπορεί όμως να είναι και ειδικά μονοπάτια κατασκευασμένα για την εξυπηρέτηση αυτής της ιδιαίτερης κατηγορίας χρηστών ή/και για θεραπευτικούς σκοπούς. Στα μονοπάτια ή τμήματα μονοπατιών που χρησιμοποιούνται είτε αποκλειστικά ή/και από εμποδιζόμενα άτομα, πρέπει να ισχύουν ειδικές προδιαγραφές κατασκευής όπως περιγράφονται παρακάτω στο Άρθρο 6.

Άρθρο 3 Χαρακτηριστικά ορειβατικών μονοπατιών

Τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια διακρίνονται σε 2 είδη, τα πρωτεύοντα και δευτερεύοντα:

α) Τα πρωτεύοντα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια χαρακτηρίζονται από την μεγάλη σπουδαιότητα τους, συνδυάζουν δηλαδή όλους τους σκοπούς των ορειβατικών μονοπατιών. Απαντούν τόσο στις ανάγκες της δασικής αναψυχής όσο και στις ανάγκες πρόσβασης δυσπρόσιτων περιοχών. Επίσης χαρακτηρίζονται από το μήκος τους, το βαθμό δυσκολίας και τη συχνότητα χρήσης τους και εξυπηρετούν περισσότερες κοινωνικές ομάδες. Η μορφή των μονοπατιών αυτών είναι **γραμμική**, δηλαδή αρχίζουν από κάποια περιοχή (επαρχιακό ή δασικό δρόμο) και καταλήγουν σε άλλη περιοχή, σε συγκεκριμένο σημείο του οδικού δικτύου. **Στα πρωτεύοντα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια συγκαταλέγονται τα μονοπάτια μεγάλων διαδρομών.**

β) Τα δευτερεύοντα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια είναι κατά κύριο λόγο παρακλάδια των πρωτεύοντων ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών, έχουν μικρότερο μήκος από τα πρωτεύοντα. Χαρακτηρίζονται από την ανάγκη ύπαρξής τους για λόγους πρόσβασης συγκεκριμένων απομονωμένων σημείων, ή έχουν πεζοπορικό, περιπατητικό ή εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Μπορούν να έχουν μορφή **αδιέξοδου (τυφλά)**, οπότε ο πεζοπόρος πρέπει να επιστρέψει από το ίδιο μονοπάτι στο σημείο που ξεκίνησε, ή **κυκλικό** σχήμα, δηλαδή η κίνηση σε αυτά γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε η αφετηρία συμπίπτει με το τέρμα, χωρίς όμως να απαιτείται η χρήση του ίδιου μονοπατιού για την επιστροφή στο αρχικό σημείο. Επίσης μπορούν να είναι γραμμικά και να ενώνουν δυο πρωτεύοντα μονοπάτια.

Άρθρο 4 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών

Τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια γενικά έχουν διαφορετικό βαθμό δυσκολίας, ο οποίος καθορίζεται με τους παρακάτω όρους: **εύκολη, μέτρια και δύσκολη πορεία**, η οποία στη σήμανση αναγράφεται με τους όρους easy – medium – hard και υπογραμμίζεται η εκάστοτε περίπτωση (Εικόνα 23). Η υψομετρική διαφορά τους υπολογίζεται από το χαμηλότερο έως το υψηλότερο σημείο και το μήκος τους υπολογίζεται οριζοντιογραφικά επί χαρτών ή μετρώντας την κεκλιμένη απόσταση από την αρχή (σημείο A) μέχρι το τέλος (σημείο T). Το πλάτος τους κυμαίνεται ανάλογα με την αναμενόμενη ένταση χρήσης και το υψόμετρο στο οποίο βρίσκονται καθώς και την κλίση τους.

Κατηγορίες βαθμού δυσκολίας :

1. ΕΥΚΟΛΗ - EASY : Αφορά σε μονοπάτια εύκολης διέλευσης, με επαρκές πλάτος και ομαλή κλίση. Κατάλληλο για όλες τις ηλικίες και φυσικές καταστάσεις.
2. ΜΕΤΡΙΑ - MEDIUM : Αφορά σε μονοπάτια μετρίου βαθμού δυσκολίας διέλευσης, κατάλληλο για ενηλίκους, με μέτρια έως καλή φυσική κατάσταση. Οι απότομες αλλαγές στην κλίση είναι λίγες (ανηφόρα / κατηφόρα) και μικρό μήκος της πορείας γίνεται σε στενό ή τραχύ έδαφος.
3. ΔΥΣΚΟΛΗ - HARD: Αφορά σε μονοπάτια με υψηλό βαθμό δυσκολίας διέλευσης. Η διαδρομή γίνεται σε δύσκολο έδαφος (τραχύ ή/και ολισθηρό ή/και στενό ή/και απόκρημνο έδαφος) και με απότομες αλλαγές στην κλίση (ανηφόρα / κατηφόρα). Κατάλληλο για ενήλικες με καλή έως πολύ καλή φυσική κατάσταση.

Άρθρο 5

Χωροθέτηση – χάραξη – πιστοποίηση νέων ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών

1. Η χωροθέτηση ενός μονοπατιού πρέπει να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σχεδιασμό διαχείρισης του χώρου (π.χ. Σχέδιο Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, Διαχειριστικό Σχέδιο Δάσους, Ειδική Μελέτη για το συνολικό δίκτυο δασόδρομων και μονοπατιών μιας ευρύτερης περιοχής, Σχέδιο Αντιπυρικής Προστασίας) ή τουλάχιστον να λαμβάνει υπόψη στοιχεία από τα παραπάνω και να μην είναι αποσπασματική.
2. Η επιλογή του χώρου και της διαδρομής πρέπει να γίνεται με γνώμονα τα δύο ισάξια στοιχεία:
 - 2.1. Το είδος του μονοπατιού που πρόκειται να κατασκευαστεί, αποσκοπώντας στην επίτευξη στον μέγιστο βαθμό των σκοπών που εξυπηρετεί η κάθε διαδρομή μονοπατιού. Προς τούτο λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και επιθυμίες των επισκεπτών, οι δυνατότητες, τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί του χώρου. Είναι σημαντικό να καθορίζεται εξαρχής ο ειδικός στόχος της διαδρομής και να αφιερώνεται ο απαραίτητος χρόνος για τον σωστό σχεδιασμό της προς μεγιστοποίηση του δημοσίου συμφέροντος και οφέλους.
 - 2.2. Μια σειρά περιβαλλοντικών κριτηρίων όπως:
 - α) την ελάχιστη όχληση ή διατάραξη των ειδών άγριας πανίδας
 - β) τις αλλαγές που θα επιφέρει στο έδαφος και στην οπτική εικόνα της περιοχής
 - γ) την σύνθεση της βλάστησης και τις ιδιαίτερες ανάγκες των ειδών αυτής καθώς και τις επιπτώσεις που μπορεί να επέλθουν σε αυτή και το φυσικό περιβάλλον γενικότερα
 - δ) την ύπαρξη επιστημονικού ενδιαφέροντος για διαδρομές εκπαιδευτικού σκοπού
 - ε) τη διασπορά σκουπιδιών (δυνατότητα συλλογής σκουπιδιών)
2. Η χάραξη των μονοπατιών πρέπει να στηρίζεται σε μελέτη διάνοιξης μονοπατιών η οποία θα εκπονείται από ειδικό επιστήμονα με βάση το διάγραμμα ύλης που αναφέρεται στο Παράρτημα Ι. Ο μελετητής πρέπει να γνωρίζει καλά το χώρο με τις επιμέρους ιδιαιτερότητες και έχοντας υπόψη τους διαχειριστικούς και περιβαλλοντικούς περιορισμούς, να εντοπίσει τα επικίνδυνα ή ευαίσθητα σημεία που πρέπει να αποφύγει, να προσδιορίσει την αρχή και το τέλος του μονοπατιού τα ενδιάμεσα σημεία με χώρους ανάπαυσης ή σημεία ενδιαφέροντος και τη σήμανση. Η χάραξη θα πρέπει να ολοκληρωθεί με βάση τα παραπάνω, πρώτα επί χάρτου με σύστημα GIS και έπειτα στο έδαφος. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προηγείται η αξιοποίηση των υπαρχόντων μονοπατιών, των διαπιστωμένων τάσεων του κοινού να πορεύεται στο χώρο (π.χ. παρακάμψεις) και να αποφεύγονται οι πολλές χαράξεις.
3. Τα νέα μονοπάτια που χαράσσονται και κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές της παρούσης, καθώς και τα υφιστάμενα μονοπάτια που συντηρούνται και προσαρμόζονται σε αυτές, θεωρούνται πιστοποιημένα και σημαίνονται με ετικέτα πιστοποίησης (βλ. άρθρο 10, είδη πινακίδων σήμανσης).
4. Οι οδεύσεις όλων των σηματοδοτημένων ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών πρέπει να καταγράφονται σε χάρτη της περιοχής και να καταχωρούνται σε συγκεκριμένο δικτυακό τόπο της αρμόδιας τοπικής υπηρεσίας.

Άρθρο 6

Προϋποθέσεις και κανόνες για την κατασκευή μονοπατιών

Οι προϋποθέσεις, οι κανόνες και οι κατασκευαστικές λεπτομέρειες για την κατασκευή των μονοπατιών παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσης.

Άρθρο 7

Χώροι δασικής αναψυχής

Η διαμόρφωση χώρων ανάπαυσης μπορεί να γίνεται σε φυσικά διάκενα ή τεχνητές διαπλατύνσεις που μπορούν να βρίσκονται κοντά στα πρωτεύοντα μονοπάτια ή να προσεγγίζονται με δευτερεύοντα μονοπάτια και την κατάλληλη σήμανση. Εκεί επιτρέπεται να γίνονται μικροϊσοπεδώσεις, να καθαρίζεται η βλάστηση, να τοποθετούνται προκατασκευασμένοι ξύλινοι τραπεζόπαγκοι ή παγκάκια, ή να κατασκευάζονται τέτοια από φυσικά υλικά (κείμενοι κορμοί δένδρων, πέτρες κ.λπ.) Η επιλογή των χώρων ανάπαυσης να συνδυάζεται με την παρουσία νερού (φυσικές πηγές), ή να κατασκευάζεται υδρομάστευση, μεταφορά νερού από κοντινές αποστάσεις και βρύση. Παρόμοιος συνδυασμός μπορεί να γίνεται με θέσεις θέας ή άλλα σημεία ειδικού ενδιαφέροντος. (Εικόνα 2, Εικόνα 22, Παράρτημα ΙΙ) Ο σχεδιασμός του κάθε είδους εξοπλισμού θα πρέπει να

είναι τέτοιοι ώστε οι διαστάσεις και η λειτουργία του να μπορούν να προσαρμόζονται στις κατά τόπους και κατά θέση απαιτήσεις. Τα υλικά κατασκευής αφήνονται στην κρίση του μελετητή. Τα κριτήρια επιλογής τους είναι: η ποιοτική και αισθητική τους αξία, η καταλληλότητα, η αντοχή, η δυνατότητα εύκολης μεταφοράς, τοποθέτησης και συντήρησης. Επιπλέον, τα υλικά δύνανται να αλλάζουν, ανάλογα με την γεωγραφική θέση τοποθέτησης της προτεινόμενης κατασκευής.

Άρθρο 8 **Σήμανση μονοπατιών**

Η σήμανση των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών είναι πολύ σημαντική. Πρέπει να είναι επαρκής, κατατοπιστική, αμφίδρομη και το ίδιο πυκνή. Επίσης πρέπει να παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στον επισκέπτη που έχουν σχέση με το ορειβατικό μονοπάτι, τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Η σήμανση των μονοπατιών πρέπει να εξυπηρετεί τους πιο κάτω σκοπούς :

- Τον προσανατολισμό του περιπατητή (πινακίδες κατεύθυνσης και θέσης) δημιουργώντας έτσι ένα αίσθημα ασφάλειας στον επισκέπτη, επιτρέποντάς του να προγραμματίζει την πορεία του.
- Πληροφόρηση και εκπαίδευση για την παροχή ενημέρωσης και ενδιαφέροντος του περιπατητή.
- Πληροφορίες για βασικούς κανόνες συμπεριφοράς.
- Προειδοποίηση για πιθανούς κινδύνους (γκρεμοί, διασταυρώσεις ποταμών κτλ).

Κατά τη σήμανση των μονοπατιών πρέπει να χρησιμοποιούνται τα γεωμετρικά σχήματα και χρώματα των Άρθρων 11 και 12 της παρούσης. Η κωδικοποίηση με βάση του νομούς της χώρας παρουσιάζεται στο Παράρτημα IV της παρούσης. Όπου είναι εφικτό, συνίσταται η χρήση πινακίδων με εικόνες και σήματα, προκειμένου να αποφεύγεται η κατασκευή μεγάλων πινακίδων που θα αναγράφουν την πληροφορία με πολλούς χαρακτήρες (βλ. Εικόνα 23, 24, Παράρτημα II). Οι πινακίδες τοποθετούνται σε εμφανή σημεία, σε τέτοιο ύψος ώστε να διακρίνονται από απόσταση. Η απόσταση που πρέπει να τοποθετούνται οι πινακίδες εξαρτάται από το ανάγλυφο και τη βλάστηση.

Άρθρο 9 **Τρόποι σήμανσης**

Οι πινακίδες οφείλουν να έχουν απλό σχήμα, να είναι ευδιάκριτες, να έχουν τη μέγιστη δυνατή διάρκεια ζωής ώστε να εμφανίζουν την ελάχιστη δυνατή φθορά από τις καιρικές συνθήκες, να είναι όσο μικρότερες γίνεται με την μέγιστη δυνατότητα εντοπισμού, να εντοπίζονται σε περίπτωση αναγκαίας νυχτερινής πορείας (ανακλαστικά χρώματα), να έχουν μικρό κόστος κατασκευής και να είναι ελαφριές ώστε να μεταφέρονται εύκολα για τη σήμανση. Πρέπει να τοποθετούνται κάθετα ως προς τον άξονα πορείας του μονοπατιού και να εξυπηρετούν και τις δύο κατευθύνσεις.

Οι τρόποι σήμανσης των ορειβατικών μονοπατιών γίνεται με:

- α) πινακίδες για τα δέντρα,**
- β) πινακίδες με στερέωση σε μεταλλικές σωλήνες, πέτρινες κατασκευές ή κατασκευές από κορμούς δέντρων και**
- γ) χρώματα.**

Άρθρο 10 **Είδη πινακίδων σήμανσης**

Διακρίνονται τα παρακάτω είδη πινακίδων σήμανσης ορειβατικών μονοπατιών:

- α) πινακίδες υποδοχής,**
- β) πινακίδες κατεύθυνσης**
- γ) πινακίδες θέσης και**
- δ) πινακίδες επισήμανσης**
- ε) πινακίδες ενημέρωσης**
- στ) ετικέτα πιστοποίησης**

Συγκεκριμένα, για τις παραπάνω πινακίδες πρέπει να ισχύουν τα κάτωθι:

- α) Οι πινακίδες υποδοχής πρέπει να έχουν διαστάσεις έως 1,00 x 2,00m ή 2 m², ανάλογα με τις πληροφορίες που παρέχουν (π.χ. αποτύπωμα μονοπατιού σε χάρτη). Σε αυτές συγκαταλέγονται συντεταγμένες, υψομετρική μεταφορά (τομή με κλίσεις) , υψόμετρα, επισημάνσεις για το χρόνο της πορείας, τον βαθμό δυσκολίας, τα σημεία στάσης, τα σημεία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος κλπ. Τοποθετούνται στην αφετηρία και στο τέλος κάθε

διαδρομής (μονοπατιού) προκειμένου να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για το μήκος ή τη διάρκεια πορείας, το υψόμετρο, το βαθμό δυσκολίας, τα σημεία αφετηρίας (Α) και τέλους (Τ) του μονοπατιού (τοποθεσίες), τις θέσεις στάθμευσης (αριθμός και αποστάσεις). (βλ. υπόδειγμα χάρτη του Παραρτήματος V)

- β) Οι πινακίδες κατεύθυνσης ορειβατικών - πεζοπορικών μονοπατιών πρέπει να είναι επαρκείς και αμφίδρομες και τοποθετούνται σε εμφανή σημεία, κάθετα ως προς τον άξονα πορείας του μονοπατιού ανεξάρτητα από την κατεύθυνση που έχει ο περιπατητής, σε τέτοιο ύψος, ώστε να διακρίνονται από απόσταση. Συνήθως επιλέγεται το ύψος των 1,30 – 1,50m από το έδαφος χωρίς αυτό να είναι απόλυτα δεσμευτικό, δεδομένου ότι σε μεγάλες κλίσεις θα πρέπει η σήμανση να βρίσκεται στην ευθεία των ματιών, για να γίνεται εύκολα αντιληπτή. Επίσης, τοποθετούνται ανάλογα με το ανάγλυφο και τη βλάστηση και σε κάθε σημείο αλλαγής πορείας (στροφές, διακλαδώσεις και διασταυρώσεις). Όταν το μονοπάτι διασχίζει πυκνό δάσος, οι πινακίδες πρέπει να τοποθετούνται σε κοντινές αποστάσεις, ακόμη και ανά 20 - 50m, ώστε να προσφέρεται η βεβαιότητα στον περιπατητή ότι δεν θα χαθεί, ενώ σε ανοιχτά πεδία οι αποστάσεις μπορούν να φτάνουν τα 200 - 300m. Στο άρθρο 11 περιγράφονται οι διαστάσεις και τα χρώματα των πινακίδων κατεύθυνσης. Όταν το ορειβατικό – πεζοπορικό μονοπάτι αλλάζει κατεύθυνση, αυτό σημαίνεται με βέλος στην ίδια απόχρωση του μονοπατιού. (Εικόνα 25)
- γ) Οι πινακίδες θέσης κατατοπίζουν τον επισκέπτη για το που βρίσκεται. Τοποθετούνται σε χώρους στάθμευσης ή σε σημεία από όπου αλλάζουν σημαντικά τα χαρακτηριστικά της διαδρομής που ακολουθεί, προειδοποιώντας τον επισκέπτη (αλλαγή βαθμού δυσκολίας, υψόμετρο, βλάστησης κ.λπ.). Οι διαστάσεις τους να μην ξεπερνούν τις διαστάσεις των 0,50 x 0, 70m ή 0,40 m² (Εικόνα 22).
- δ) Οι πινακίδες επισήμανσης ακολουθούν τους κανόνες της προηγούμενης παραγράφου. Επιπλέον πρέπει να φέρουν έντονο χρώμα (μαύρα γράμματα σε λευκό φόντο με πορτοκαλί πλαίσιο πάχους περίπου 3 εκ.), προκειμένου να γίνονται άμεσα αντιληπτές. Ενημερώνουν εγκαίρως για πιθανούς κινδύνους στα σημεία προσπέλασης όπως επικίνδυνη διαδρομή λόγω πιθανής κατολίσθησης ή απότομες κλίσεις, πιθανές δύσκολες καιρικές συνθήκες, κ.λπ. Τοποθετούνται ακόμη και σε έκτακτα περιστατικά στην αρχή και τέλος κάθε διαδρομής. Επίσης υπενθυμίζουν όπου χρειάζεται τους κανόνες καλής συμπεριφοράς του επισκέπτη κ.α. Τέλος, επισημαίνουν τα μονοπάτια Ιδίας Ευθύνης (επιπλέον από την πινακίδα υποδοχής). Οι διαστάσεις τους να μην ξεπερνούν τις διαστάσεις των 0,50 x 0, 70m ή 0,40 m²
- ε) Οι πινακίδες ενημέρωσης δίνουν στον επισκέπτη πληροφορίες για επιλεγμένα στοιχεία του οικοσυστήματος / περιβάλλοντος όπως π.χ. φυτά (όνομα ή και φωτογραφία), πετρώματα, οικολογία, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία. Τοποθετούνται κατά μήκος της διαδρομής και σε συσχέτισμό με τα σημεία ή αντικείμενα ενδιαφέροντος. Οι διαστάσεις τους να μην ξεπερνούν τις διαστάσεις των 0,50 x 0, 70m ή 0,40 m².
- στ) Η ετικέτα πιστοποίησης θα τοποθετείται σε πινακίδα 0,15x0,30. Η πινακίδα θα χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το αριστερό τμήμα θα φέρει το λογότυπο του ΥΠΕΝ σε χρώμα πράσινο – καφέ. Το δεξί τμήμα, το οποίο θα είναι αφαιρετό, θα αναγράφει την ημερομηνία παραλαβής του μονοπατιού, την ημερομηνία τελευταίας συντήρησής του, την ημερομηνία επόμενης υποχρεωτική συντήρησής του, καθώς και τον υπεύθυνο συντήρησης κατά περίπτωση. Κάθε φορά που πραγματοποιούνται εργασίες συντήρησης, ο υπεύθυνος αναλαμβάνει την υποχρέωση επικαιροποίησης των παραπάνω στοιχείων, στην πινακίδα της ετικέτας πιστοποίησης, αλλάζοντας το αφαιρετό τμήμα της.

Άρθρο 11

Σύμβολα και χρώματα σήμανσης μονοπατιών

Οι πινακίδες σήμανσης είναι συνήθως μεταλλικές (κατά προτίμηση από αλουμίνιο) και τοποθετούνται σε σωλήνες ή πέτρινες κατασκευές, στερεώνονται απευθείας σε δέντρα ή χρωματίζονται σε βράχους. Οι διαστάσεις και τα χρώματα που χρησιμοποιούνται για αυτές χαρακτηρίζουν το είδος του μονοπατιού.

Α. Σήμανση μονοπατιών μεγάλων διαδρομών:

1. Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4GR που φτάνει στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται με κίτρινο ρόμβο και μαύρο πλαίσιο με διαστάσεις πλευρών 10cm και ορθές γωνίες, επάνω σε λευκή τετράγωνη μεταλλική βάση. Στο κέντρο του ρόμβου με μαύρα γράμματα αναγράφεται ο αριθμός του μονοπατιού (Παράρτημα II, Εικόνες 3-6, 25-27).
2. Για τη σήμανση των εθνικών μονοπατιών μεγάλων διαδρομών χρησιμοποιείται ο κόκκινος ρόμβος και μαύρο πλαίσιο με διαστάσεις πλευρών 10cm και ορθές γωνίες, επάνω σε λευκή τετράγωνη βάση. Στο κέντρο του ρόμβου με λευκά γράμματα αναγράφεται ο αριθμός του μονοπατιού (Παράρτημα II, Εικόνα 25-27).

3. Για την αρίθμηση νέων εθνικών ορειβατικών μονοπατιών στην Ελλάδα υπεύθυνη υπηρεσία ορίζεται η Γεν. Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Α.Π. του ΥΠΕΝ.

B. Σήμανση μονοπατιών μικρών διαδρομών:

Για τον καθορισμό του είδους του μονοπατιού χρησιμοποιείται το σχήμα και το χρώμα (βλ. Παράρτημα II):

1. Για τη σήμανση των δευτερευόντων μονοπατιών χρησιμοποιούνται αντίστοιχα το τετράγωνο ή το παραλληλόγραμμο σχήμα πινακίδας, με διαστάσεις του τετραγώνου 15cm ανά πλευρά, ενώ του παραλληλόγραμμου πλευρών 10 x 5cm.

2. Για τη σήμανση του είδους του μονοπατιού χρησιμοποιείται το χρώμα.

α) Για μονοπάτια αναψυχής το κόκκινο χρώμα

β) Για εκπαιδευτικά – θεματικά μονοπάτια το πορτοκαλί χρώμα

γ) Για αθλητικά μονοπάτια το μπλε χρώμα

δ) Για μονοπάτια διαβίωσης το ανοιχτό πράσινο και

ε) Για μονοπάτια ΑμεΑ το λευκό χρώμα

Εντός κάθε πινακίδας αναγράφεται ο αριθμός προτεραιότητας του μονοπατιού, με λευκά γράμματα στις κόκκινες και μπλε πινακίδες, ενώ με μαύρα γράμματα στις πορτοκαλί και ανοιχτές πράσινες πινακίδες.

Άρθρο 12 Καταγραφή μονοπατιών

Για την καταγραφή των ορειβατικών μονοπατιών μεγάλων και μικρών διαδρομών σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση, αρμόδια είναι η οικεία Δ/ση Δασών του Νομού. Η καταγραφή τους γίνεται ψηφιακά σε χάρτη με κατάλληλο ψηφιακό υπόβαθρο (π.χ. της Γ.Υ.Σ. ή σε οποιαδήποτε μορφή ψηφιοποιημένου χάρτη). Επίσης, γίνεται κωδικοποίηση των ορειβατικών μονοπατιών της περιοχής αρμοδιότητάς τους και καταχώρηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους σε κατάλογο με τρόπο που αναλύεται παρακάτω. Τα στοιχεία που καταγράφονται αποστέλλονται στην αρμόδια Γεν. Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών του ΥΠΕΝ, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, προκειμένου να καταχωρηθούν σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων – γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών (Μητρώο Μονοπατιών).

Η κωδικοποίηση και καταγραφή των ορειβατικών μονοπατιών σε καταλόγους γίνεται με τον εξής τρόπο:

Νομός / Είδος / Αριθμός

Πιο συγκεκριμένα:

α) **Νομός.** Το μονοπάτι χαρακτηρίζεται με τους πρώτους 3 λατινικούς χαρακτήρες του Νομού, στον οποίο βρίσκεται αυτό. Αν τα τρία γράμματα Νομού συμπίπτουν με άλλον Νομό, χρησιμοποιείται και το τέταρτο. Αν περνάει από περισσότερους νομούς, αναγράφονται τα γράμματα αυτού, από τον οποίο περνάει το μεγαλύτερο μέρος του μονοπατιού. Οι κωδικοί των Νομών περιέχονται στο Παράρτημα IV.

β) **Είδος.** Το είδος των μονοπατιών μικρών διαδρομών στο πεδίο καθορίζεται από το χρώμα και το σχήμα της πινακίδας όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 της παρούσης. Ο αντίστοιχος συμβολισμός αυτών στους καταλόγους καταχώρησης είναι για τα μονοπάτια αναψυχής το E, για τα εκπαιδευτικά – θεματικά μονοπάτια το L, για τα αθλητικά μονοπάτια το S, για τα μονοπάτια διαβίωσης το D, ενώ για τα μονοπάτια κατάλληλα για ΑμεΑ το A.

γ) **Αριθμός.** Ο αριθμός προτεραιότητας του μονοπατιού επιλέγεται από την αρμόδια Δασική Υπηρεσία (Δ/ση Δασών Νομού) και αναγράφεται μέσα στην πινακίδα όπως ορίζεται στην παρ. Β.2 του άρθρου 11 της παρούσης.

Παραδείγματα:

	Συμβολισμός στη φύση	Συμβολισμός στον κατάλογο
1)	Ορειβατικό μονοπάτι διαβίωσης, στο Νομό Τρικάλων, εντέκατο σε σειρά προτεραιότητας, συμβολίζεται στο πεδίο με ανοιχτό πράσινο τετράγωνο ή παραλληλόγραμμο με αριθμό 11 και φέρει τον Κωδικό:	TRIK – D 11
2)	Ορειβατικό εκπαιδευτικό μονοπάτι του οποίου το μεγαλύτερο μέρος βρίσκεται στο Νομό Τρίπολης, αλλά περνάει και από το Ν. Αργολίδος, ενδέκατο σε σειρά προτεραιότητας, συμβολίζεται στο πεδίο με πορτοκαλί τετράγωνο ή παραλληλόγραμμο με αριθμό 11 και φέρει τον Κωδικό:	TRIP – L 11
3)	Μονοπάτι για ΑμεΑ στο Νομό Θεσσαλονίκης που συμβολίζεται στο πεδίο με λευκό τετράγωνο με αριθμό 1, φέρει τον Κωδικό:	THESS – A 01

Άρθρο 13

Ανάθεση κατασκευής και συντήρηση ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών

1. Τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια αποτελούν δασοτεχνικά έργα του άρθρου 16 του Ν. 998/79 και εκτελούνται από τη δασική υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 998/79 και των Π.Δ. 437/81 και 146/88. Η κατασκευή τους σε δάση, δασικές εκτάσεις και εκτάσεις των παρ. 5α και 5β του άρθρου 3 του ν. 998/79 όπως ισχύει, που ανήκουν κατά κυριότητα στο δημόσιο, δύναται να πραγματοποιείται και από τους δικαιούχους όπως αυτοί ορίζονται στην παρ. 2.

2. Δικαιούχοι για την κατασκευή και συντήρηση ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών είναι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α' και β' βαθμού, οι φορείς διαχείρισης προστατευομένων περιοχών καθώς και τα σωματεία ορειβατών, πεζοπόρων, αναρριχητών, περιβαλλοντικοί σύλλογοι ή / και σωματεία, η Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας - Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.) και ο Ε.Ο.Τ. Οι ΟΤΑ εκτελούν το έργο της κατασκευής των ορειβατικών μονοπατιών με προγραμματική σύμβαση κατά τα οριζόμενα στο αρθρ. 57 παρ. 13 του ν. 2218/94 (ΦΕΚ Α 90) όπως ισχύει, ενώ οι υπόλοιποι φορείς κατόπιν έγκρισης επέμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 3 και 4.

3. Η χωροθέτηση και η χάραξη ορειβατικού – πεζοπορικού μονοπατιού, εκπονείται κατόπιν σχετικής μελέτης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του παρόντος. Το διάγραμμα ύλης μελετών (Παράρτημα Ι) χρησιμοποιείται στο σύνολο του όταν η μελέτη αφορά μόνο την κατασκευή ή συντήρηση μονοπατιών. Όταν όμως τα μονοπάτια αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου έργου διαμόρφωσης χώρων και υπαίθριας αναψυχής, λαμβάνεται υπόψη το ανωτέρω διάγραμμα ύλης και ενσωματώνονται στη μελέτη τα απαραίτητα κεφάλαια που αφορούν τα μονοπάτια χωρίς να γίνονται επαναλήψεις.

4. Η μελέτη χωροθέτησης και χάραξης ορειβατικού – πεζοπορικού μονοπατιού εγκρίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (σήμερα Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης), με την έγκριση επέμβασης σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την μελέτη και κατασκευή των δημόσιων δασοτεχνικών έργων, ύστερα από θεώρηση της δασικής υπηρεσίας, η οποία και ασκεί τον έλεγχο εφαρμογής και εκτέλεσης των εργασιών. Πριν από την έγκριση προηγείται θετική γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, όπου αυτή απαιτείται, για λόγους προστασίας των αρχαιοτήτων ή κηρυγμένων μνημείων.

5. Για την κατασκευή των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών δεν απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επίσης δεν απαιτείται αντάλλαγμα χρήσης ή αναδάσωση ή δάσωση ίσης έκτασης.

6. Σε περίπτωση επέμβασης από τρίτους στις ιδιωτικού χαρακτήρα εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, απαιτείται και η έγγραφη συναίνεση του ιδιοκτήτη.

7. Η ευθύνη για τη συντήρηση κάθε ορειβατικού – πεζοπορικού μονοπατιού και η μέριμνα για την καλή και ασφαλή κατάσταση αυτού μπορεί να βαρύνει κατόπιν απόφασης της Γενικής Δ/σης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του ΥΠΕΝ : α) τον δικαιούχο του έργου, β) την οικεία δασική υπηρεσία όταν το έργο βρίσκεται εντός δασών, δασικών εκτάσεων ως και σε δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις των παρ. 5α και 5β του άρθρου 3 του ν. 998/79 όπως ισχύει, και έχει κατασκευαστεί από αυτήν γ) τον φορέα

διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών όταν βρίσκεται εντός προστατευόμενης περιοχής με φορέα διαχείρισης και δ) τον οικείο ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.

Η ως άνω Απόφαση της Γενικής Δ/σης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του ΥΠΕΝ , εκδίδεται πριν την έγκριση επέμβασης, κατόπιν συμφωνίας και του φορέα ο οποίος βαρύνεται με την συντήρηση και την μέριμνα του ορειβατικού – πεζοπορικού μονοπατιού.

8. Την άνοιξη κάθε δεύτερου έτους, η αρμόδια τοπική δασική υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να ελέγχει την κατάσταση των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών στην περιοχή ευθύνης της και να καταρτίζει έκθεση για τη συντήρηση αυτών (ανάγκη συντήρηση των πινακίδων, κατασκευών, καθαρισμός της βλάστησης, των απορριμμάτων κ.λπ.). Η έκθεση θα κοινοποιείται στο φορέα ο οποίος βαρύνεται με την συντήρηση και την μέριμνα του ορειβατικού – πεζοπορικού μονοπατιού, ο οποίος οφείλει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος να μεριμνά για τις απαραίτητες ενέργειες.

Άρθρο 14 **Παραρτήματα**

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσης απόφασης τα Παραρτήματα I – IV που ακολουθούν.

Άρθρο 15

Εντός ενός έτους από τη δημοσίευση της παρούσης πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή όλων των μονοπατιών σε χάρτη της περιοχής αρμοδιότητας κάθε Δ/σης Δασών Νομού, η κωδικοποίηση και καταχώρηση αυτών με τα χαρακτηριστικά τους σε κατάλογο και η αποστολή τους στη Γεν. Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος του ΥΠΕΝ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12 της παρούσης.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως .

Από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ